כאראקטעריסטישע עפיזאדן פון דעם ניט־לאנג פארגאנגענעם רוסיש־אידישן לעבן אין רוסלאנד

דער

בלוט בלבול

פון מ. פייקאוו

באארבעט פון פ. זאלף און א. לאפין

מיין ערשטע באקאנטשאפט מיט גאנאלס פאמיליע

אנפאנג זומער 1888טן יאר, בין איך אריבערגעפאהרן אין דארף יאנאווטשינע, פאלטאווער אויעזד, וואו איך האב חתונה געהאט, און זיר באזעצט צוזאמען מיט מיין שווער.

דער דארף איז געווען באארמט מיט א גרויסן נאמען, ווייל אין דעם דארף איז געבארן געווארן, און געלעבט דער באארימטער רוסישער שריפטשטעלער און הומאריסט, ניקאלאי וואסיליעוויטש גאגאל. ער איז שוין געווען לאנג טויט, פארבליבן זיינען די יורשים: זיינע א שוועסטער, אן אלטע מינה, אלנא וואסיליעווניא האלאווניא, און איר איין־און־איינציקער זון, וואסיל יאקובלעוויטש האלאווניא. דער יונגער פריץ — א הויכער, א שלאנקער, מיט א פאר ליבלאכע, בלוינע קינדערשע אויגן — איז נאר וואס געווען אראפּגעקומען פון פעטערבורג, מיט'ן ראנג פאר־פאלקאוניק — צו פארברייטערן דעם זומער אין זיין דארף.

כאטש ער האט געהאט א שם פאר א גוטהארציקן, צוגעלאזטן, דאך האט קיינער פון זיין ארטיקע איינוואוינער, קיין מיט שות'דיקע זאכן פון אים ניט ארויסגעזעהן, און געהאלטן זיך פון וויינטן: אפשר זיינען זיי ניט געווען גענוג דרייסט זיך צו חבר'ן מיט אזא הויכע פּערזענלאכקייט, און דערצו מיט אזא הויכן מיליטערישן ראנג.

מיין ערשטע באקאנטשאפט מיט אים, האב איך געשלאסן אויף מיין חתונה: איך בין אים זייער נעפעלן געווארן. ער האט מיר ארויסגעוויזן הייסע פריינט־שאפט, און אנגעבאכן זיין גרייטקייט מיך צו דינען אין אלעס וואס איך וועל זיך נייטיקן. זיינע טירן, — האט ער געזאגט, — וועלן זיין פאר אפן צו יעדער צייט, אן א דאקלאד.

און טאקע, גלייך נאך מיין חתונה, האב איך געזומען פילן די ברייטהארציקייט פון דער אויפריכטיקער רוסישער נשמה.

מיין נאנצע חיונה האב איך געצויגן פון א קליינעם דארפישן קלייטל, וואס מיין שווער האט מיר איבערגעגעבן אלס נדן.

דאס קלייטל איז געווען קליין, און באשטאנען פון אביסל פארלענענע סחורה. מיין שווער אויף די עלטערע יאהרן איז שוין געווען צו שוואך צו פירן מסחרים, **וויפל** איך האב זיך ניט באמיט צו פארגרעסערן מיין נעשעפט — איז מיר ניט געלונגען: סיי צוליב עגן פלאץ אין סיי צוליב פיינאנצעיקע אומשטענדן.

איינמאל קומט פּלוצלונג אריין דער יונגער פריץ מיין קלייטל. ער שטייט, קוקט זיך צו ווי אזוי איך ענטפער מיינע קונים, ווי רירעוודיק איך ארבעט, וועגן דעם ער זיך צו מיר מיט א שמייכל:

— מענדל, איך זע, אז דו ביזט א פעראיקער טארגאוועץ. ס'איז מיר פשוט א שאד, אז אזוינער ווי דו, זאלסט פארבלייבן בען אן אייביקער ארימאן, אן אידישער קרעמער, איך זאג דיר, דו מוזט מאכן גרעסער דיין געשעפט!

— פריץ! — ענטפער איך אים מיט א שמייכל — סטייטש, מיט וואס? מיט מיינע צען פינגער?!

— סלושאי, מענדל! — ווערט ער שוין ערנסט — הער מיך אויס, גיי און קויף ביי אונזער שכן ביקאוו'ן א שטיק פלאץ, נעהילץ וועל איך דיר געבן פון מיינע וועל־דער, און שטעל זיך גלייך בויען א הויז מיט א געשעפט אויפ'ן שטאטישן אופן. פאלג מיר, מענדל! דו וועסט מיר דאנ־קען, עס איז א חרפה פאר אזא יונגן מאן ווי דו, זאלסט זיך ארומוואלגערן אין אזא הינער־הייזל!

זאג איך:

— איך האב דאך אבער קיין געלט ניט אויף אזא נרויסער אונטערנעמונג, עס וואלט נעווים געווען גוט, אבער?...

— געלט! געלט! — שרייט ער אויס. „נאפּלעוואט" געלט! דאס איז שוין מיין זאך. זארג זיך ניט. טו, וואס איך הייס דיר מענדל!

אז דער פריץ הייסט — איז פארפאלן: האב איך געקויפט א שטיק פלאץ, פון וואלד האט מען געשלעפט גראבע, דעמ־בענע קלעצער, בעלי־מלאכה'ס האבן גע־ארבעט, און די ארבעט האט געברענט אונטער די הענט: ס'איז פארטיק־געווארן א גרויסע הויז, מיט פינף גרויסע, ליכטיקע צימערן, און פון פראנט א גרויסע קראם, אינווייניק מיט נעטאקטע טישן און גע־פארבטע פאליצעס. מיין ביסל סחורה וואס איך האב איבערגעטראגן פון דעם אלטן קרעמל האט זיך דא באהאלטן אין א ווינ־קעלע; און אליין בין איך געשטאנען אין דער לייד־יקער גרויסער קראם א פאר־שעמטער; די ליידיקע, גרויסע פאליצעס האבן מיך עפעס ווי געשראקן: געפילט האב איך זיך דאמאלט, ווי נאך א באנ־קראט: פריער געווען א רייכער קרעמער, פון א פול־געפאקטער קראם־סחורה, און איצט אן ארעמאן, א יורד. ווי איך שטיי אזוי אומבאהאלפן — דער פריץ קומט אריין. ער קוקט זיך ארום. אויף זיין פּנים איז אויסגעגאסן א נחת. ער גיט מיר א קלאפּ אין פּלייצע: — נו, מענדל; ביסט א מאלאדיעץ! אט, אזוי האב איך דיך ליב, גוט, אויסגעצייכנט! אבער וואס שטייסטו אזוי פארזארגט? דיך שרעקן אוואדע די ליידיקע פאליצעס — זיי וועלן ביי מיר פול ווערן!

סלושאי מענדל! — איך פאר גלייך אוועק אין פּאלטאווע אין דינסט אנגעלעגנהייט, איך דערווארט דיך די טעג אין מיין פּא־לאץ, און מיר וועלן שוין אלעס דערליידי־קען.

נאך זיין אוועקגיין, שטיי איך א צע־מישטער, און הויב מיט די פּלייצעס, און זאג צו מיין ווייב: — וואס זאגסטו אויפ'ן פריץ? זאל דאס זיין אויף וואר אדער אפשר גאר א חלום?

— יא, א חלום! — שאקלט מיין פרוי מיט'ן קאפּ, — א זיסער חלום! ס'איז עפעס ניט קיין מענש, פשוט א מלאך... א מלאך!

אין עטלאכע טעג ארום, אין א שיינעם פרימארגן, בין איך שוין געווען אין פּאל־טאווע, געזעסן ביי זיין טיש. זיך געלאזט באדיינען פון די הויף משרתים. ער האט מיך פארגעשטעלט פאר זיין יונג ווייבל נאדיעזשדא ניקאלאיעווניא, מיט וועלכער ער האט ניט לאנג חתונה געהאט, און מיר אלע האבן צוזאמען געפרישטיקט, געשמו־עסט און הארציק פארבראכט. פאר מיין אוועקגיין עפנט ער אויף דעם שראנק, נעמט ארויס א טשעק בוך און שרייבט מיר אויס א טשעק אויף נאנצע טויזנט רובל. איך האלט דעם טשעק, און מיינע הענט טרייסלען זיך: אזוי פיל געלט, ווען וועל איך אים קאנען אפּגעבן...

— נעם מענדל! געזעגנט ער זיך מיט מיר הארציק, — דו וועסט מיר אמאל אפּ־געבן.

זי, נאדיעזשדא ניקאלאיעווניא, טוט א פרעג: וואס איז דאס פאר א טשעק? ענטפערט ער: דאס לייא איך אויס אונזער גוטן פריינט, מענדלען.

— אויב אזוי, — זאגט זי, — וויל איך אים אויך עטוואס לייען. און שרייבט אויס פון איר טשעק בוך, א טשעק אויף פינף הונדערט רובל.

איך האב אליין ניט געגלויבט מיינע אויגן, זאל עס זיין אויפ'ן וואר, אדער נאר א חלום. גייענדיק אויפ'ן וועג האב איך כסדר באטראכט די טשעקס, — איז דאס טאקע ווירקלאך? און נעקלערט האב איך דאן, ווי אזוי איך זאל קאנען איבערצייגן מיינע האר־ציקע רוסן, — מיין פּולע גרייטקייט אומצוקערן ווען עס אין די געלט מיט דאנק, און קיין אנדער איבער־צייגונג, האב איך ניט געפונען ווי אונטער־צושרייבן א פאר וועקסלען, און איך האב אים גלייך אוועקגעטראגן די וועקסלען.

— וואס איז דאס? — גיט ער א נעם די בלאנקן.

— דאס איז א פארזיכערונג אויף די געליענע געלט, — ענטפער איך אים רו־איק.

— מענדל, דו ביזט א נאר! — האט ער זיך צעלאכט. — נאפּלעוואט! — און גלייך אנגעצונדן א שוועבעלע. די וועקס־לען האבן געברענט, און דער פריץ מיט זיין ווייבל האבן אזוי הארציק געלאכט, ווי א פאר קליינע קינדער בעת זיי שפּילן זיך מיט פייער.

— איצט מענדל, — ווערט ער שוין ערנסט, — נעם דיר געלט, פאר אריבער קיין כארקאוו און נעם סחורה אויף נאנצע דריי טויזנט רובל, און נא דיר נאך אונ־טערגעשריבענע, ניט קיין אויסגעפילטע וועקסלען, — דיין קרעדיט זאל זיין אומ־באארעניצט, — און גאט זאל דיר העלפן!

די נאכט בין איך שוין אוועקגעפאהרן קיין כארקאוו, און איינגעהאנדעלט סחור־רה פאר פיר טויזנט רובל, און געקומען א היים א גליקלאכער; די גרויסע קראם איז געווארן פארפאקט מיט סחורה. געלייזט נאנץ געשמאק. און וואס ווייטער איז דער האנדל געווארן גרעסער, איך האב שוין גע־נומען פארן אין די פאבריק שטעט אין מאסקווע און לאדזש, און אומעטום זיינען אנגענאנגען זיינע וועקסלען ווי מזומן געלט.

ער האט קיינמאל ניט געוואוסט פון קיין חשבון וויפיל וועקסלען ער האט מיר אונ־טערגעשריבן. ער האט מיר געטרויט, איך האב אנגעפאנגען צו האנדלען מיט וואנא־נען מעל. ער האט מיר געמאכט א קרע־דיט אין דער גרויסער מיל פון קניאז קא־טשובעי — אויף נאנצע עלף מאנאטן, וואס אויף מעל איז דאס געווען א זעלט־נער פאל. אבער פאר אים איז דאס ניט געווען צו שווער אויסצו'פּועל'ן.

דער פריץ, זעענדיק, ווי איך האב זיך ברייט צעוואקסן, האט געשעפט נחת, ווי א פאטער פון זיין ליבסטן קינד. יעדעס מאל, ווען ער פלעגט אראפּקומען אין דארף פלעג איך מיט אים כסדר אין די אוונטן ארומשפּאצירן איבער זיינע לאנגע ברייט־באוואקסענע פעלדער, וואס האבן זיך גע־צויגן וויארסטן לאנג, אלע באהאלטענע סודות פלעגט ער זיך אראפּריידן פאר מיר.

איינמאל, זיינען מיר פארגאנגען אזוי ווייט און צוגעקומען צו א שטיינערנעם מאנומענט: א פרויען פיגור מיט'ן נאמען "קאמענניא באבא". דאס האט קניאז קאטשובעי אוועקגעשטעלט אלס א גרעניץ צייכן, צווישן זיינע פעלדער און מיין פריץ האלאוניא'ס.

— שטיי! — שרייט ער אויס, — עפעס איז מיר נאר וואס א גליקלאכער גע־דאנק איינגעפאלן: לאמיר דא, ביי דעם שטיין פון דער ריינער פרויען פיגור כורת ברית זיין; לאמיר נאכטאן דעם ביישפּיל פון ביבלישן פאטער אברהם, וואס האט כורת ברית געווען ביי א שטיין — מיט גאט, און דארטן געשווארן טריישאפט! לאמיר דא אויך מאכן א פעסטן בונד אויף אונזער נאנצן לעבן, אונזער פריינטשאפט זאל קיינמאל ניט ווערן איבערגעריסן. מיר זאלן זיך העלפן איינער דעם צווייטן אין פרייד און אין צרה.

(פארזעצונג דינסטאג)

פּלאטפארמע פון דער אינדעפענד־דענט לייבאר פארטיי

פון מ. א. גרעי, קאנדידאט פאר אלדערמאן

קומענדיקן חודש, נאוועמבער דעם 28טן וועלן די איינוואוינער פון ווינ־פּעג דארפן באשטימען ווער עס זאל פאר־וואלטן מיט זייער באלעבאטישקייט. די פארטרעטער צום שטאט ראט, אדער ווי מען רופט זיי, אלדערמען, דארפן אכ־טונג געבן אויף אלעס וואס שאפט דעם לעבן פון די איינוואוינער פון שטאט: ווי באלייכטונג, הייצונג, סאניטארישע באקוועמלאכקייט, וואסער, פארהיטונג פון פייער, געזעץ היטער און א. וו. און פאר דאס אלעס דארף דער בירגער צאלן די אויסדערוויילטע וועלכע דארפן פאר־וואלטן מיט אלעס. אבער דאס געלט צאלט איר — און אויב איר צאלט שכר־לימוד מוזט איר האבן די דעה ווער עס זאל אייך פארטרעטן — און טאקע אויס־דריקן אייער פארלאנג פאר דעם וואס איר דיינקט אין דער פאסנדער פּערזאן ווער ער זאל ניט זיין, און דאס קאנט איר נאר טאן מיט שטימען — אבער איי־דער איר שטימט אין אייער פליכט אויס־צוגעפינען די פּראגראם און די פארשאנט־וואר־טלאכקייטן פון די קאנדידאטן.

די ארבעטער פארטיי אין ווינ־פּעג איז שטענדיק טעטיק אין דעם פּאליטישן לע־בען פון דער שטאט — און זי איז גע־ווען דערפאלגרייך מיט דערווייל־ן פאר־טרעטער אין פעדעראל פארלאמענט — וואוהל־וואוירט אין היפּס: אין דעם פּראג־וויציאלן פארלאמענט — שטאט פאר־וואלטונג און סקול בארד. די ארבעטער פארטיי האט פאר די קומענדיקע מוניצי־פּאלע וואלן אין ווארד דריי נאמינירט 2 מיטגלידער פאר אלדערמאן: וו. ב. סימפּסאן און מ. א. גרעי. פאר דער שול פארוואלטונג — א. מעקראנעל און מרס. האנט — די נעמען פון די אנדערע ווארדס וועלן שפּעטער פארעפנטלאכט ווערן. די ארבעטער פארטיי גייט צו די ווייל־ער מיט דער פאלגנדער פּראגראם וואס רירט אז די הויפּט פראגן פון טאג:

1. ארבעטסלאזיקייט:

די פארטיי פילט אז ארבעטסלאזיקייט איז א אינטערנאציאנאלע פּראבלעם און עס קאן ניט געלייזט ווערן לאקאל — אין דער צייט פילט די פארטיי אז הילף מוז געגעבן ווערן די איינוואוי־נער וואס ליידן — און אלס הילף זאלן גלייך געבויט ווערן שטאטישע געביידעס. ווי אן עקסיבישאן, אדיטאריאום, סיוויג געביידעס; א נייע שטאט ראט געביי־דע: מוזעאום, בריקן אדער סאבוויים אויף שערבּרוק און סאלטער סטרים, א ספּעצי־עלע געביידע פאר ארבעטסלאזע, און שטיצן מיט געלט די יעניקע וואס קאנע: ניט באקומען קיין ארבעט.

2. טראנספּארטאציע:

איבערנעמען די שטאטישע טראנספּאר־טאציע — ווי די טראמוויען, באסעס און א. וו. אלס שטאט אייגנטום.

אין דער זעלבער צייט צווינגען דער ווינ־פּעג עלעקטריק קאמפּאני דורכפירן דעם קאנטראקט וואס זי האט מיט דער שטאט ווענן "קאר־פּערס", מער קראס און א. וו. אויף שאפן א טראנספּארטא־ציע קאמיסיע פאר ווינ־פּעג און ארומיקע מוניציפּאליטעטן וואו די טראמוויען גיי־ען.

3. — אלע ליידיקע שטאטישע לעצער דעם עקסידענט פון דער בריטישער לופט־זאלן פארבויט ווערן מיט הייזער אויף שיף אר־101. קאפּיטאן האנס שילער, פון לייכטע אויסצאלונגען צו דער שטאט ווי עס איז געווען מיט יאהרן צוריק.

4. — אלע ארבעטן וואס די שטאט שאפט זאל ניט אוועקגעגעבן ווערן צו פּריוואטע פירמעס—נאר די שטאט אליין זאל אנשטעלן די ארבעטער. עס וועט שפּארן פיל מי און געלט און די ארבע־טער וועלן קריגן דעם געהעריקן גע־האלט.

5. — די שטאט זאל איבערנעמען אלע פּריוואטע סענטראלזאציע פאר הייצונג "סטים היטינג" — און אזוי ווי די שטאט האט איינגעגעבן עלעקטרישע **קראפט זאל** זי אויף פארוואלטן מיט דער הייצונג.

6. — די שטאטישע לייבערערס זאלן פארגרעסערט ווערן אין מער פארשידענע לעזע ביכער.

7. — אפּשאפן די ווארד סיסטעם. גע־בען אלעמען דאס רעכט צו שטימען בלויז איין מאל. איצט קאן איינער שטימען מער יערן ווארד אויב ער האט דארט פּרא־פּערטי פאר וועלכע ער צאלט טעקסעס.

דאס אויבנדערמאנטע איז אין קורצן וועגן דער פּלאטפארם פון דער ארבעטער פארטיי וואס פארפליכטעט דעם דער־ווייל־ן שטרעבן פון דורכצופירן — אוי־סער הונדערטע אנדערע פראגן — אין די אינטערעסן פון די מאסן — אין דער צייט פון די וואלן וועט יעדער פונקט מער באר־לייכטן ווערן. נעמט אן אינ־טערעסן אין אייערע אינ־טערעסן. קומט צו אונזערע פאר־זאמלונגען — און באקאנט זיך מיט אייער אייגן געשעפט.

וועגן דער סקול בארד א צווייטן מאל.

—(::)—

עקענער פּארט צו לויה פון קר־בנות פון „אר. 101"

פריידריכסהאפן, דייטשלאנד, אקט. 10.— דר. הונא עקענער, דער מייסטער פון דער באראימטער לופט־שיף "גראף צעפּ־לין" איז נעכטן אפּגעפאהרן פון דאנען קיין לאנדאן, וואו ער וועט אנווענדן זיין ביי דער לויה פון די אומגעקומענע אין דער קאמיסיע פאר ווינ־פּעג און ארומיקע מוניציפּאליטעטן וואו די טראמוויען גיי־ען.

דער עקסידענט פון דער בריטישער לופט־שיף אר־101, קאפּיטאן האנס שילער, פון „גראף צעפּלין" איז אויף אויפן וועג קיין לאנדאן.

מאנאגראם

גלענצנדע

קוילן

צו אן

עקסטרעם נידעריקן פּרייז

איר קאנט קויפן די באראימטע נייע מאנאגראם קוילן צו אן עקטרעם נידעריקן פּרייז פּער טאן — ניט פיל מער פון די פּראכט טשאהדושע פון דער מינע.

נוצט

גרויסן קאבל סייז

עס איז ספּעציעל צוגעגרייט פאר דאמעסטיק נוצן — און קאסט ווייניקער פון לאמפּ

שיקט אריין דעם קופּאן און געפינט אויס אליז ווענן די דאזיקע נייע און בעסערע

קוילן

איר וועט ניט זיין אונטער קיין פארפליכטונג צו קויפן

באקס 1858, "דאס אידישע וואָרט",
ווינ־פּעג, מאניטאבא

איך בין פאראינטערעסירט צו וויסן מער וועגן מאנאגראם קוילן און אויך וואו איך קאן זיי קויפן צו זייער א נידעריקן פּרייז.

אייער נאמען _____

אייער אדרעס _____

בשר כשר

א ליד אזא, לכבוד סוכות און א נאנץ יאר.
צו זינגען מיט'ן ניגון פון
"מאי קא משמע לן"
(א מתנה דער "שטאט")

פון מאָרים גוסין

מאי קא משמע לן, צוועלף צ'ינגלאך
פון איין בחמה איז ניט כשר,
טריפה עסן איז ניט געוועצלאך,
און עס איז אויך ניט קיין יושר.

האבן רבנים אין נאמען פון דער תורה,
אנגעוואדן אויף דער שטאט א מורא,
געהייסן די טעפּלאך אין באד
אריינצופירן
און די פענסטער פון די יאטקעס צו
פארשמירן

האבן קצבים דערפילט דעם ציטער,
אז אן 12 צ'ינגלאך וועט זיין ביטער!
אוי! די משגיחים, מיט זיי בערד
די שיינע
וועלן ניט לאזן אפּנארן דעם קונה, —
האבן זיי אנגעפאנגען צו פּראטעסטירן
און פארשלאסן פון זייערע יאטקעס
אלע טירן.

האבן אידן געקרעכצט, אוי וויי!
עס איז ניט גוט אז "בשר־כשר"
צו זיין,
האבן זיי גענעסן פלייש פון
הארסאן בעי,
אין פארטרונקען מיט כרסל וויין.

מא קא משמע'ל'ן, דער זייגער
האט פאטעלאך זיך געקלונגען,
און קהל האט זיך געמאכט ווי א פנר,
און האט טריפה סטייקלאך מיט
אפּעטיט געשלונגען.

און רבנים האבן שטארק געלאיערעט,
גע'אסר'ט קצבים און שוחטים אלע
מינוט,
זיינען קצבים גענאנגען געארעמט
און האבן געקעמפּט שיר ניט ביז בלוט.

כלי־קודש דארפן אויך לעבן! —
מוז דערפאר קהל א סענט געבן,
פון דעם סענט וועלן מענשן געניסן
און קהל וועט עסן א כשר'ן ביסן,
דאכט זיך יושר'דיק, גאר פיין, —
ווען עס וועלט באמת אזוי זיין.

אבער עולם איז א גולם
און ווייסט ניט מער פון א באק,
צאלט א פּריין איצט פאר פלייש,
א גרויס!
און דער ווער דער הערט אים אין טראק.

מא קא משמע לן, ווער־העיר!
וואס זשע לאזט איר פון זיך ניט הערן,
איר האט זיך פארשלאסן הינטער א
טיר
און איר שלאפט ווי אין ווינטער
די בערן.
צייט א חשבון שוין צו וויסן,
דערצייל'ט ווי אזוי איר האט
מיין סענט צעריסן!
לאזט כאטש הערן, צי זייט איר
צופרידן —
פון די ווייניפּענער אידן...

די נאציאנאל העברייאישע שול

240 מאנטאבא עווע.
פארוואלטעט פון
י. קאבאקער און מ. אווערבאך

מעלדעט אז ס'איז צוגעטראטן געווארן
—צו רעגולאזיזרן די קלאסן און
אויסבעסערן דאס פּראגראם און
מעטאדן, איינפירנדיק אויך די
מאדערנסטע מכשירים.
—צו עפענען ספּעציעלע אידישע
קלאסן, עלעמענטארע און העכע־
רע.
—צו אפּגעבן מער צייט פאר נאציו־
נאל רעליגיעזער דערציאונג.
—צו פארפיינערן די אויסערלאכע
זייט פון דער שול.

דער סעמינאריום

פאר העכערע למודים
אין העברייאישער ליטעראטור,
געשיכטע, פילאזאפיע און תלמוד
איז אפן.
די רעגיסטראציע ווערט געשלאסן
נאך יום־טוב.
כדי מער צו פארפולקאמען זייערע
ידיעות האבן די תלמידים פון העכסטן
קלאס מסכים געווען אפּצולייגן די
גראדואירונג ביז חנוכה.

יוסף קאהען ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו זיין פרוי און קינדער אין זייער גרויסן פאר־לוסט. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

ליידיס אקזילערי פון
כנסת ישראל שול

אסתר קריסטאל ע"ה

מיט געבויגענע קעפּ שטייען
מיר ביי איר פרישן קבר און מיך
טרויערן צוזאמען מיט דער גאנ־
צער משפּחה אויף דעם גרויסן
אומגלק. מיר וויצשן אייך אלע־
מען געטרייסט צו ווערן און מער
פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. פ. קריסטאל
מר. און מרס. ס. קריסטאל

ווער דארף זיין עלטער ביים הייראטן דער מאן אדער די פרוי?

פון א פאכמאן

זייער אפט, ווען מען רעדט מיט א יונגער פרוי, ווענן הייראט, קאנט איר הערן דעם אויסדרוק, אז זי וואלט ניט געוואלט הייראטן מיט א מאן אינגער פון זיך. די מערסטע פרויען זיינען אין פאלקאמענער איבערצייגונג, אז די הייר־אט מיט א מאן אינגער פון זיך קאן קיין גליק ניט ברייגנען.

קומט עס אבער צו דעם מאן, זעט מען שוין פונקט די פארקערטע טענדענץ. די מערסטע מענער, ווען זיי טראכטן ווענן הייראט, זוכן זיי א פרוי אינגער פון זיך, און אויב עס איז נאר ניט פאר־בונדן מיט געוויסע עקאנאמישע אבזיכטן, וואס א מאן פארציט פאר א פרוי אזעל־כע, וואס איז אינגער פון אים.

אין די דאזיקע טענדענץ טאקע באר־זירט אויף פאקטן? קאן א פרוי טאקע ניט זיין גליקלאך ווען זי איז עלטער פון דעם מאן? איז טאקע דער מאן גליקלאכער, ווען ער נעמט א פרוי וואס איז אינגער פון אים?

דער אמת איז, אז עס ווענדט זיך, וואס עס ווערט פארשטאנען אונטער דעם ווארט עלטער אין אינגער. עס קאן נאר קיין שוויישל ניט זיין, אז עלטער אונטערשייד שפּילט א גרויסע ראלע אין דעם פאר־הייראטן לעבן. אויב דער אונטערשייד איז אין פופצן, צוואנציק יאר. אין צייט פון צוואנציק יאר ענדערן זיך די באגריפן פון מענשן. ווען א מאן אדער א פרוי אין צוואנציק יאר אלט, קוקט ער אדער זי אויף דעם לעבן מיט אויגן פון דעם עלט־טער. ער נעמט ניט קיין זאך צופיל ערנסט, אלעס זעט ער מיט ראזעווע אויג־גען, ער איז אימפּולסיווער, ווייל ער נעמט זיך ניט צופיל צייט צו באטראכ־טען אן אנגעלעגנהייט און באמיען זיך צו באדעכענען. וואס די פאלגן קאנען זיין, אויף זי מאכן פארגענומען־טאל־קייט איז ביי אים פיל קלענער, ווייל מענ־לאך א איר פארשטיין נאך נאר ניט גע־נוי די ביולע באדייטונג פון פליכטן.

שפּעטער אבער, ווען דער זעלבער 20 יאריקער יונגערמאן האט שוין דורכגע־מאכט פארשיידענע דערפארונגען, ער איז דורכגעגאנגען ווי מען זאגט דורך קאלט און וואריים, ער האט געלערנט, אז ניט אלעס איז גאלד וואס עס שיינט, אז פילע זאכן, וועלכע דוכטן זיך אזוי לייכט דערגרייכט צו ווערן, זיינען בלויז מיראזשן, ווערט ער ערנסטער, ער נעמט זיך שטארק פארטראכטן איידער ער באר־שליסט ווי אזוי צו הענדלען. ער איז פּראזיכטיקער וואס ער רעדט און וואס ער טוט און אזוי ווייטער. דערצו זיינען די פארלאנגען אין אלגעמיין אנדערע אין עלטער, לאמיר זאגן בין פערציק יאר, ווי צום ביישפּיל צוואנציק יאר. דאס וואס עס פארשאפט פארגענען א צוואנציק יאריקן, קאן זיין וועט ניט נאר קיין פארגענען ניט פארשאפן א פערציק יא־ריקן, נאר וועט אים נאך זיין דערווי־דער, און דאס נעמלאכע איז אויך מיט דער פרוי.

פארשטייט זיך אז ווען עס קומען זיך צעגוויף צוויי אזעלכע פּערזאנען, למשל פרוי קאן ניט קיין אויסאביבענדע וויר־קונג אויף דעם שפּעשערדיקן נאנג פון בונגען צווישן זיי זיין אויסערגעוויינלא־דעם פארהייראטן לעבן.

כע. זיי זיינען ניט צופרידן איינע פון די אנדערע, ניט ווייל זיי ווילן ניט, נאר פּראסט ווייל זיי קאנען ניט. וואס איי־נעם דוכט זיך, אז עס איז גוט, דוכט זיך דעם צווייטן, אז עס איז שלעכט, וואס איינער נעמט אן אר א פארגענינגן איז פאר דעם צווייטן א לאסט. הויבט מען זיך אן בלאזן, קרינגן, רייסן און דאס לעבן איז פאראומערט. עס זיינען אויך דא אנדערע אורזאכן, וואס פירן צו א צעשטערטן פאמיליען לעבן צווישן אזעל־כע פיזישע ביאלאגישע און אזוי ווייטער.

און אין דער אויבנגעבראכטער באר־הויפּטונג זיינען כמעט אלע איינשטימיק, ווען מען דערהערט, אז די אדער יענע מיידל האט געהייראט מיט אז אלטן מאן, כאטש ער מעג זיין ווי רייך, וועט מען אויסדריקן אדער רחמנות אויף איר, אויב זי איז דערצו געווען געצוואונגען אדער מען וועט פון איר אפּלאכן אויב זי האט עס געטאן צוליב יאגן זיך נאך רייכטום.

די פראגע איז אבער, אויב עס קאן ניט זיין קיין גליקלאך פארהייראטן לע־בען ווען א פרוי הייראט מיט א יונגער־מאן, אז אנדער פון זיך אין א פאר יאר, אדער אויב א מאן קאן זיין גליקלאך אויב ער הייראט א פרוי עלטער פון זיך אין א פאר יאר, און אין דער דאזיקער פראג־גע זיינען ניטאו לויט אונזער מיינונג, קיין זאך, וואס זאל פירן צום שלוס, אז די הייראט זאל זיין אומגליקלאכע ווי ווען ביידע זאלן זיין אין די זעלבע יאהרן, ווייל אן אונטערשייד אין צוויי אדער דריי יאר איז ניט אזוי קאנטיק, און מאכט ניט פיל איינדרוק אויף דער פּסיכאלאגיע פון דעם מענשן.

פון וואנען ס'נעמט זיך די טענדענץ ביי פרויען צו זוכן א מאן, וואס איז דוקא עלטער פון איר אין שווער צו זאגן. פּסי־כאלאגן וויסן אפשר צו געבן דאריבער א דערקלערונג, אבער ניט וויכטיק איז די אורזאכע, וואס מיר ווילן דא אויסברייג־גען איז, עס קאן גאנץ מעגלאך זיין, אז א פרוי זאל הייראטן א מאן מיט א פאר יאר אינגער פון זיך אין פירן א מער צר־פרידענעם לעבן ווי ווען זי וואלט גע־הייראט א מאן עטוואס עלטער פון זיך, און דאס זעלבע קאן געזאגט ווערן אויף בנונג דעם מאן אין א פארקערטן פאל.

דאס פאמיליע לעבן און'ן איז א גליק לאכעס פארדערט פילע און פילע זאכן, איינס פון וועלכע איז א גלייכע עלטער, ווייל א גלייכע עלטער קאן גיכער ביידן צוזאמענפירן צו אברעבען אין דער אדער אין יענער ריכטונג, וואס זאל ביידן אין דער זעלבער צייט צופרידנשטעלן, אבער א גלייכע עלטער מיינט ניט, אז אז אונ־טערשייד אין צוויי אדער דריי יאר בוינט שוין דעם גלייכגעוויכט.

די געשטעלט פון אונז פראגע ווער דארף זיין עלטער ביים הייראטן, דער מאן אדער די פרוי, קאן פארענטפערט ווערן בלויז, אז ביידע דארפן זיין אן ערך אין דעם זעלבן עלטער, צוויי, דריי יאר סיי פאר דעם מאן, סיי פאר דער פרוי האט ניט קיין אויסאביבענדע ווירקונג אויף דעם שפּעשערדיקן נאנג פון בונגען אין דער פארהייראטן לעבן.

איר וועט דערגרייכן צוויי צילן מיט איין מאל

ס'וועט זיין ווארים אין אייער הויז, און איר וועט איינשפּארן געלט ווען איר ניט איבער אייער באהייצונג פּראבלעם צו

אלטער שיפּמאן

539 רעדוואוד עווענו — טעלעפאן 51 644

מר. ס. ראכוטין

פון דער

ווארקינגמענס בעקערי

אנאנסירט, אז ער האט געמאכט פארבינדונגען מיט איינער פון די גרעסטע קאמפּאניס אין מערב קאנאדע און ער מאכט פּראבאריקטונגען צו באקן

נייע פארשיידענע ברויטן

דער נאמען פון דער נייער קאמפּאני וועט אינגיכן אנאנסירט ווערן אין "דאס אידישע וואָרט"

מר. ראכוטין איז דערווייל געווארן פּרעזידענט פון דער דאזיקער נייער קאמפּאני, און ער פארזיכערט אלע אידן, אז ער וועט זיי קאנען געבן נאך א בעסערע באדינונג און בעסערן ברויט"ווי ווען עס איז פריער

פאטראניזירט אונז, איר וועט דורך דעם געניסן

ווארקינגמענס בעקערי ברויט

פריש טאג איין, טאג אויס

פיינער ברוינער כרופּקער ברויט און ראלס פון יערן סארט

פּרובירט זיי אויס היינט

קאנטרי סטארקופּערס

אויב איר האט נאך ניט געהאט אונזער ברויט אין אייער סטאר, שרייבט אונז באלד. — אונזער ברויט וועט צופרידנשטעלן אייערע קאסטאמערס

Workingmen's Bakery Ltd.

312 STELLA AVE. — PHONE 52 910